

Sygn. akt VIII U 577/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2015 r. w Gliwicach

sprawy M. K. (K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 3 marca 2015 r. **nr** (...)

- zmienia częściowo zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zalicza ubezpieczonemu M. K. okres od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. jak okres składkowy;
- oddala odwołanie w pozostałej części.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt: VIII U 577/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 marca 2015r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. – na podstawie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – odmówił ubezpieczonemu M. K. ponownego rozpatrzenia wniosku o przeliczenie wysokości emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym R. od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r. oraz okresu nauki w szkole zawodowej dla pracujących od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r.

ZUS podniósł, iż ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów ani nie ujawniono żadnych nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość.

Ubezpieczony zaskarżył powyższą decyzję domagając się uwzględnienia spornych okresów do stażu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. ZUS podniósł, że decyzją z dnia 26 czerwca 2009r. ubezpieczony otrzymał prawo do emerytury z dniem 17 maja 2009r. Odwołanie od tej decyzji było przedmiotem postępowania przed Sądem Okręgowym w G., który wyrokiem z dnia 10 listopada 2009r. sygn. VIII U 1395/09 oddalił odwołanie. Organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów pozwalających na ponowne rozpoznanie wniosku, w myśl art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Okręgowy w G. ustalił, co następuje:

Ubezpieczony M. K. urodzony się (...), od 2 czerwca 2004r. był uprawniony do świadczenia przedemerytalnego.

W dniu 21 kwietnia 2009r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury.

Po rozpoznaniu wniosku, decyzją z dnia 26 czerwca 2009r. ZUS przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 17 maja 2009r.

Do stażu pracy ZUS uwzględnił ubezpieczonemu 36 lat, 10 miesięcy i 7 dni okresów składkowych i 5 lat, 8 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych.

Ubezpieczony odwołał się od tej decyzji domagając się zaliczenia do stażu pracy okresu od 1 lipca 1963r. do 30 czerwca 1966r.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 10 listopada 2009r. sygn. VIII U 1395/09 oddalono odwołanie.

W dniu 2 czerwca 2014r. ubezpieczony wniósł o zaliczenie lat pracy wraz przeliczeniem kapitału początkowego i zaliczenia okresu zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym R. od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r. oraz okresu nauki w szkole zawodowej dla pracujących od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r.

Decyzją z dnia 20 czerwca 2014r. ZUS odmówił ubezpieczonemu ponownego przeliczenia emerytury.

Po rozpoznaniu kolejnego wniosku ubezpieczonego, zaskarżoną decyzją z dnia 3 marca 2015r., ZUS ponownie odmówił ubezpieczonemu przeliczenia świadczenia i doliczenia do stażu pracy okresów zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym R. od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r. oraz okresu nauki w szkole zawodowej dla pracujących od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r., podnosząc iż ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów ani nie ujawniono żadnych nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość.

Sąd ustalił, iż ubezpieczony M. K. ukończył szkołę podstawową w R. w czerwcu (...). Od lipca podjął pracę w PGR w R., gdzie mieszkał wraz z matką i dwójką starszego rodzeństwa. Pracował przy żniwach – przy składaniu snopków, przy zwożeniu siana oraz w magazynach – przy szufłowaniu i suszeniu zboża.

Od września 1963r. ubezpieczony podjął naukę w (...) Szkole Zawodowej w R., jednak po 2-3 tygodniach przerwał naukę i wrócił do domu. Pracował nadal w PGR R. przy nasypywaniu nawozów z przyczepy do worków i wożeniu słomy. Zimą pracował głównie w magazynie zbożowym. Pracował w PGR do czerwca 1964r. Miał przerwy w pracy we wrześniu 1963r. związane z próbą podjęcia nauki, oraz w grudniu 1963r. w okresie świątecznym z powodu choroby. Nie korzystał z zasiłków. Odwołujący nie miał zawartej na piśmie umowy o pracę, wykonywał ustne polecenia brygadzysty B.. Otrzymywał wynagrodzenie za pracę, które wypłacano mu w PGR w H., przez listę płac, w kwotach 600-700 zł miesięcznie.

W tym samym czasie w PGR pracowała siostra ubezpieczonego A. G.. A. G. posiada świadectwo pracy za okres zatrudnienia w P. R..

Ubezpieczony 15 lat życia ukończył (...)

We wrześniu 1964r. ubezpieczony rozpoczął naukę w (...) Szkole Zawodowej dla pracujących w L. w zawodzie mechanika samochodowo – ciągnikowego. Równocześnie podjął pracę w PGR Warsztatach (...)Naprawczych w H. Ubezpieczony zawarł umowę o naukę zawodu z kierownictwem. Warunkiem podjęcia nauki było wykonywanie pracy i ubezpieczony musiał potwierdzać fakt zatrudnienia zaświadczeniem z zakładu pracy. Uczył się przez 3 dni w tygodniu od poniedziałku do środy. Jeździł na zajęcia, które odbywały się w godzinach popołudniowych od 13:00 do 19:00-20.00 i wówczas pracował w PGR sporadycznie. Natomiast w pozostałe dni 3 w tygodniu, pracował po 8 godzin dziennie od 7:00 do 15:00 w warsztacie mechanicznym H.. Pracował jako pomocnik przy remontach maszyn rolniczych i ciągników za minimalnym wynagrodzeniem 200-300zł miesięcznie. Wynagrodzenie płaciło PGR w H. W okresie nauki nie korzystał z wakacji letnich ani z urlopu wypoczynkowego, tylko cały czas pracował.

W warsztacie mechanicznym H. pracował przez okres 2 lat.

Jak wynika ze świadectwa ukończenia (...) ubezpieczony naukę w szkole ukończył (...), przy czym od 12 września 1966r. tj. w trakcie trzeciego roku nauki, zmienił pracę z uwagi na wyższe wynagrodzenie i zatrudnił się w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w L., gdzie dojeżdżał. Nie otrzymał świadectwa pracy z PGR w H.

Okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w L. od 12 września 1966r. do 15 września 1967r. został ubezpieczonemu zaliczony do stażu pracy.

Sąd ustalił, iż Archiwum Przedsiębiorstwa (...) Skarbu Państwa w S., Zakłady (...) w O., Zakład Rolny w H. nie posiada dokumentacji z okresu zatrudnienia M. K. w PGR (...) (...), gdyż dokumentacja ta uległa zniszczeniu lub zagubieniu.

Zakład Rolny w H. w dniu 7 sierpnia 1992r. wystawił ubezpieczonemu świadectwa pracy potwierdzające, że w okresie od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. był on zatrudniony w byłym PGR-(...)(...) (...) Naprawcze Horyniec, jako uczeń w celu przyuczenia do zawodu z jednoczesnym uczęszczaniem do (...) L. oraz że w okresie od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r. ubezpieczony pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako robotnik fizyczny przy produkcji roślinnej w pełnym wymiarze czasu pracy.

Świadectwo pracy potwierdzające zatrudnienie od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. wydane zostało podstawie oświadczenia świadków J. K. i W. P., którzy w tym okresie byli współpracownikami ubezpieczonego.

Sąd ustalił, iż ubezpieczony starając się o kolejną pracę nie ujawniał faktu zatrudnienia w PGR, gdyż się tej pracy wstydził.

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt tut. Sądu o sygn. VIII U 1395/09, świadectw szkolnych ubezpieczonego z (...) w L. (k.8), zeznań świadka A. G. (nagranie z rozprawy z dnia 24 listopada 2015r. min. 2.33 i n. k.27), przesłuchania ubezpieczonego (nagranie z rozprawy z dnia 26 sierpnia 2015r. min.16.13 in. K.13, oraz z dnia 24 listopada 2015r. min. 41.30 n. k.27), akt rentowo-emerytalnych świadka A. G..

Powyższe ustalenia Sąd uznał za wystarczające do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w przedmiotowej sprawie pozostawało zaliczenie do stażu pracy okresu zatrudnienia M. K. okresu w Państwowym Gospodarstwie Rolnym R. od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r. oraz okresu nauki w (...) Szkole Zawodowej dla pracujących od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że ZUS w sposób nieprawidłowy odmówił ubezpieczonemu prawa do przeliczenia świadczenia na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j Dz.U. z 2015r.,poz.748 ze zm.), wskazując iż ubezpieczony nie przedłożył żadnych

nowych dowodów ani nie ujawniono żadnych nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość.

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 748 ze zm.) prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji nie muszą być okolicznościami nowymi. Pojęcie to obejmuje ogół wymagań materialno-prawnych związanych z ustaleniem decyzją rentową prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Chodzi tu nie tylko o fakty warunkujące powstanie prawa do świadczeń, lecz także uchybienie normom prawa procesowego albo materialnego przez organ rentowy, wpływające potencjalnie na dokonanie w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanych.

W ocenie Sądu Najwyższego mogą to być takie okoliczności, które powinny być znane przy dołożeniu minimum staranności, jednak na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu (vide uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 28 stycznia 2004r., II UK 228/03,OSNP 2004/19/341)

Zdaniem Sądu ZUS dysponował wystarczającym materiałem dowodowym, pozwalającym na rozpoznanie wniosku, natomiast nie przeanalizował tego materiału w sposób wnikliwy, odrzucając te dowody a priori. W aktach organu rentowego znajdują się bowiem zarówno świadectwa pracy z dnia 7 sierpnia 1992r. wystawione przez Zakład Rolny w H. i potwierdzające, że odwołujący w okresie od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r. był zatrudniony w byłym PGR R. a w okresie od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. był zatrudniony w byłym PGR-H. (...) (...) Naprawcze Horyniec, jako uczeń w celu przyuczenia do zawodu z jednoczesnym uczęszczaniem do (...) L., jak i oświadczenia świadków J. K. i W. P. potwierdzających zatrudnienie w okresie od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. Wprawdzie świadectwa te nie zostały wydane w oparciu o dokumentację źródłową a w oparciu o oświadczenia świadków, to jednak zostały wystawione przez byłego pracodawcę (po kilkakrotnej reorganizacji), który oparł je na oświadczeniach byłych współpracowników odwołującego. Nadto okres zatrudnienia w trakcie nauki w (...) Szkole Zawodowej dla pracujących w L. potwierdzają świadectwa szkolne, w tym świadectwo ukończenia szkoły zawodowej, którymi również ZUS dysponował.

Przechodząc do dalszych rozważań Sąd wskazuje, iż przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że do stażu pracy odwołującego należy zaliczyć okres nauki w (...) Szkole Zawodowej dla pracujących w L. od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. Natomiast okres od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r., kiedy to ubezpieczony pracował w PGR R., nie podlega uwzględnieniu.

Po myśli art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015r., poz. 748 ze zm.) okresami składkowymi są m.in. okresy ubezpieczenia. Wg definicji zawartej w art.4 pkt. 5 ustawy okres ubezpieczenia oznacza okres opłacania składek.

Z kolei zgodnie z art. 6 ust 2 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 748 ze zm.) za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego – w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową (pkt 1),
- zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r. (pkt 3)

Z powyższych przepisów wynika jednoznacznie, iż aby zaliczyć odwołującemu sporny okres nauki, winien on wykazać, iż był w tym okresie zatrudniony w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, bądź też, że jako młodociany wykonywał zatrudnienie na warunkach określonych przed wejściem w życie kodeksu pracy.

Obowiązująca przed wejściem w życie kodeksu pracy ustawa z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz.226 ze zm.) przewidywała możliwość zatrudniania młodocianych tylko w celu:

- 1) nauki zawodu,
- 2) przyuczenia do określonej pracy,
- 3) odbycia wstępnego stażu pracy.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, ubezpieczony we wrześniu 1964r. rozpoczął naukę w (...) Szkole Zawodowej dla pracujących w L. w zawodzie mechanika samochodowo – ciągnikowego. Warunkiem podjęcia nauki było wykonywanie pracy i ubezpieczony w tym samym czasie podjął pracę w PGR (...) (...) Naprawczych w H. Uczył się przez 3 dni w tygodniu od poniedziałku do środy w godzinach popołudniowych od 13:00 do 19:00-20.00, natomiast w pozostałe 3 dni w tygodniu pracował po 8 godzin dziennie w PGR Warsztatach (...) Naprawczych w H., w warsztacie mechanicznym jako pomocnik przy remontach maszyn rolniczych i ciągników. Otrzymywał wynagrodzenie miesięczne. W warsztacie mechanicznym H. pracował przez okres 2 lat.

Naukę w szkole ukończył 24 czerwca 1967r., przy czym od 12 września 1966r. tj. w trakcie trzeciego roku nauki zmienił pracę i zatrudnił się w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w L., który to okres zatrudnienia został ubezpieczonemu zaliczony do stażu pracy.

A zatem okres od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. podlega zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy argumentował, że ubezpieczony nie udowodnił wykonywania zatrudnienia w spornych okresach zatrudnienia, zaś świadectwa pracy za sporne okresy zostały wystawione na podstawie oświadczeń świadków.

Sąd podkreśla, że odwołujący nie może ponosić negatywnych konsekwencji tego, że dokumentacja płacowa i osobowa ze spornego okresu zatrudnienia nie została zachowana. Należy nadto podkreślić, że postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują ograniczenia dowodowe, jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym. Postępowanie sądowe oparte jest o zasadę swobodnej oceny dowodów. Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia czy wysokość osiągniętych dochodów, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., II UKN 186/97, OSNP 1998/11/34, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

Ubezpieczony nie przedłożył wprawdzie umowy o naukę zawodu, ale fakt wykonywania pracy w ramach takiej umowy w okresie od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. potwierdza zarówno świadectwo ukończenia szkoły z dnia 24 czerwca 1967r. jak i świadectwa szkolne z dnia 24 czerwca 1965r. potwierdzające ukończenie klasy pierwszej oraz z dnia 24 czerwca 1966 potwierdzające ukończenie klasy drugiej tejże szkoły. Również świadek A. G. potwierdza fakt uczęszczania do takiej szkoły.

Natomiast nie można zaliczyć ubezpieczonemu do okresów składkowych okresu pracy od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r., kiedy był zatrudniony w Państwowym Gospodarstwie Rolnym R.. Odwołujący w chwili podjęcia pracy nie miał

ukończonego 15 roku życia, a ponadto w tym czasie nie uczęszczał do szkoły i nie wykonywał pracy w celu przyuczenia do zawodu. Jak sam przyznaje, od września 1963r. podjął naukę w (...) Szkole Zawodowej w R., jednak po 2 tygodniach przerwał naukę i wrócił do domu. Do czasu podjęcia nauki we wrześniu 1964r. pracował w PGR R. przy nasypywaniu nawozów z przyczepy do worków, przy wożeniu słomy, zaś zimą w magazynie zbożowym.

Jak wynika z cytowanych wyżej przepisów, zaliczeniu do okresów składkowych podlegają przed 15 rokiem życia okresy opłacania składek ,a po ukończeniu 15 lat życia okresy zatrudnienia na obszarze Państwa Polskiego – w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Ubezpieczony natomiast 15 lat życia ukończył dopiero 17 maja 1964r., nadto nie wykazał w toku postępowania, że wykonywał tę pracę stale i w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Jak sam przyznał miał przerwy w pracy. m.in. matka zabroniła mu pracować w grudniu 1963r. gdyż przemarzył i się rozchorował, jednak nie korzystał z zasiłków.

Sąd nie neguje, że w tym okresie spornym ubezpieczony wykonywał pracę w PGR R., jednak brak wystarczających dowodów, iż praca ta była wykonywana w warunkach i rozmiarze pozwalającym na zaliczenie tego okresu do stażu pracy w warunkach cytowanego wyżej przepisu oraz, że były wówczas opłacane składki na ubezpieczenie społeczne. Brak jest dokumentacji zarówno osobowej jak i płacowej. Również świadek A. G. – siostra ubezpieczonego nie jest w stanie precyzyjnie określić charakteru ani rozmiaru tej pracy.

Z omawianych wyżej powodów, Sąd Okręgowy – na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. – zmienił zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że zaliczył ubezpieczonemu M. K. okres od 1 września 1964r. do 30 czerwca 1966r. jak okres składkowy.

W pozostałym zakresie tj. co do okresu od 1 lipca 1963r. do 31 sierpnia 1964r. – na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – oddalił odwołanie.

(-) SSO Mariola Szmajduch